

XÂY DỰNG LUẬT THUẾ TÀI SẢN GÓP PHẦN KIỂM SOÁT TÀI SẢN CỦA CÁ NHÂN TẠI VIỆT NAM

● VŨ ANH SAO

TÓM TẮT:

Thuế tài sản từ lâu trên thế giới đã trở thành quy định pháp luật quan trọng của các quốc gia trong việc góp phần quản lý tối nguồn thu từ tài sản của các cá nhân trong xã hội, đặc biệt là tài sản bất động sản. Trong công tác quản lý và kiểm soát tài sản cá nhân, việc quản lý tối nguồn thu, đặc biệt là nguồn thu thuế là một yếu tố rất quan trọng. Chính vì vậy, định hướng xây dựng luật thuế tài sản có tính cấp thiết ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay. Bài viết phân tích các khía cạnh tác động của Luật Thuế tài sản đối với kiểm soát tài sản, từ đó xây dựng Luật Thuế tài sản góp phần kiểm soát tài sản của cá nhân tại Việt Nam.

Từ khóa: Kiểm soát tài sản, thuế tài sản, thu nhập, bất động sản, cá nhân.

1. Đặt vấn đề

Thuế tài sản không phải là một sắc thuế xa lạ, mà từ lâu đã được áp dụng rộng rãi ở các quốc gia trên thế giới. cụ thể theo Ngân hàng thế giới (World Bank) hiện có 174/193 nước áp dụng thuế tài sản; theo đó có 65 nước áp dụng với tên gọi thuế tài sản, 51 nước áp dụng thuế bất động sản, 30 nước áp dụng thuế đất, 28 nước áp dụng thuế sử dụng đất, thuế nhà đất...¹

Ở Việt Nam, Luật Thuế tài sản được đề cập tại dự thảo tờ trình gửi Chính phủ về đề nghị xây dựng dự án Luật Thuế tài sản, xuất phát từ đơn vị chủ quản là Bộ Tài chính. Tờ trình được Bộ Tài chính công bố ngày 17/4/2018.

Theo nội dung tờ trình về dự án Luật Thuế tài sản, Bộ Tài chính có nêu: Luật Thuế tài sản nhằm thể chế hóa chủ trương, quan điểm của Đảng và Nhà nước về việc tiếp tục xây dựng và hoàn thiện chính sách tài chính đối với tài sản theo Nghị quyết số 19/NQ-TW (Khóa XI), đổi mới chính sách, pháp luật về đất đai trong thời kỳ đổi mới. Ngoài ra, tại Nghị quyết số 07/NQ-TW năm 2016 của Bộ Chính trị nêu rõ quan điểm về chủ trương cơ cấu lại ngân sách nhà nước, hoàn thiện chính sách thu gắn với việc cơ cấu lại thu ngân sách nhà nước, mở rộng cơ sở thu, nhất là các nguồn thu mới, trong đó cần khuyến khích tốt thuế thu từ tài sản. Bên cạnh đó, theo thực tiễn, nh

số 2127/QĐ-TTg ngày 30/11/2011 của Thủ tướng Chính phủ, thực thi Chiến lược phát triển nhà ở quốc gia đến năm 2020, tầm nhìn đến 2030 có nội dung: hoàn thiện chính sách tài chính, thuế liên quan đến đất đai nhằm khuyến khích sử dụng có hiệu quả, hạn chế đầu cơ tài nguyên đất đai, nhà ở. Tiếp theo đó, để làm tiền đề cho việc xây dựng luật thuế tài sản ở nước ta, còn có Quyết định số 2174/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 12/11/2013 về phê duyệt đề án khai thác nguồn lực tài chính từ đất đai và tài sản phục vụ phát triển kinh tế xã hội giai đoạn 2013 – 2020². Trong đó có nội dung đề cập đến việc xây dựng Luật Thuế tài sản trình Quốc hội vào thời điểm thích hợp. Nội dung Luật Thuế tài sản thể hiện rõ đối tượng chịu thuế tài sản bao gồm cả đất và tài sản gắn liền với đất.

Kinh nghiệm quốc tế cho thấy, các nước sử dụng thuế tài sản như một công cụ tài chính hữu hiệu để tăng cường quản lý việc sử dụng tài sản của tổ chức, cá nhân, đồng thời có thêm nguồn lực đầu tư trở lại đất đai, điều tiết một phần nhỏ thu nhập của tổ chức, cá nhân có nhiều tài sản nhà, đất góp phần đảm bảo công bằng xã hội.

Để tăng cường quản lý việc sử dụng tài sản của tổ chức, cá nhân, khai thác tối nguồn thu từ tài sản, một trong những yêu cầu đặt ra là phải đổi mới, hoàn thiện thể chế, trong đó cải cách chính sách thuế nhằm điều chỉnh kịp thời các hoạt động kinh tế đảm bảo phù hợp với định hướng phát triển kinh tế - xã hội và bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế, tạo thuận lợi và bảo vệ lợi ích quốc gia trong việc tham gia hội nhập kinh tế quốc tế.

Cơ sở xây dựng Luật Thuế tài sản là rất cụ thể, thể hiện sự quyết tâm của Nhà nước ta trong việc xây dựng một sắc thuế tốt, phù hợp với thông lệ quốc tế và đáp ứng tối quá trình hội nhập. Không những thế, sắc thuế về tài sản còn có sự tác động rất lớn đến đời sống xã hội, không chỉ nhằm tăng nguồn thu cho ngân sách nhà nước; mà sự tác động của Luật Thuế tài sản còn mở rộng đến khả năng kiểm soát tài sản của các cá nhân, tổ chức trong xã hội; công cụ nhằm chống tham nhũng; chống nạn đầu cơ, đảm bảo công

bằng xã hội; tạo cơ chế mở và nâng cao tính tư chủ cho chính quyền địa phương.

2. Các khía cạnh tác động của Luật Thuế tài sản đối với kiểm soát tài sản

2.1. Luật Thuế tài sản góp phần kiểm soát tài sản, phòng ngừa hành vi tham nhũng

Luật Thuế tài sản sẽ liên quan đến vấn đề kê khai tài sản, là công cụ để điều tra tham nhũng, chống tham nhũng. Việc kê khai tài sản phải áp dụng đại trà, nghĩa là bất cứ người công chức nào cũng đều phải khai báo, kê khai tài sản của mình. Kinh nghiệm các nước trên thế giới, khi kê khai giá trị tài sản để chịu thuế, nếu sở Thuế nghi ngờ giá trị quá thấp thì có thể điều tra. Việc kê khai tài sản có thể là một công cụ để chống tham nhũng. Từ đó, góp phần nâng cao tính minh bạch, tăng nguồn thu ngân sách nhà nước. Việc kiểm soát tài sản tốt, giúp cơ quan nhà nước có thẩm quyền biết được các thông tin về thu nhập và việc chuyển hóa thu nhập thành các dạng tài sản và các khoản chi tiêu dùng, chi đầu tư của cá nhân. Thực tiễn công tác kiểm soát tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn nói riêng và kiểm soát tài sản cá nhân nói chung trong thời gian qua ở Việt Nam đã bộc lộ rất nhiều bất cập, khiến cho hoạt động này hầu như chỉ được thực hiện trên hình thức và danh nghĩa. Đồng thời, do chưa kiểm soát được tài sản, thu nhập của các đối tượng khác nhau trong xã hội nên việc dịch chuyển tài sản nhằm tránh sự kiểm soát cũng gây khó khăn cho việc xác định tính trung thực của việc kê khai tài sản, thu nhập. Đây là một trong những nguyên nhân dẫn đến tình hình tham nhũng vẫn đang diễn ra nghiêm trọng và phức tạp không chỉ khu vực công, mà cả khu vực tư.

Qua nghiên cứu các điều ước quốc tế về chống tham nhũng và pháp luật một số nước trên thế giới cho thấy giải pháp kiểm soát thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn trong cả khu vực công và khu vực tư là một trong những đóng góp quan trọng để hoàn thiện pháp luật về phòng, chống tham nhũng trong điều kiện hiện nay của Việt Nam. Kinh nghiệm thế giới chỉ ra rằng, việc xây dựng và áp dụng Luật Thuế tài sản một cách chặt chẽ sẽ góp phần giải quyết tốt vấn đề kiểm

soát tài sản, thông qua xác định được chính xác các nguồn thu từ tài sản, từ đó quản lý chặt các nguồn thu thuế và kiểm soát được tài sản của cá nhân một cách hiệu quả.

2.2. Luật Thuế tài sản là công cụ để chống đầu cơ bất động sản

Như đề cập ở trên, thuế tài sản là loại thuế phổ biến ở các quốc gia trên thế giới. Trong các đối tượng tài sản đánh thuế thì bất động sản là tài sản phổ biến nhất, vì đất đai vốn là nguồn tài nguyên hữu hạn của mỗi quốc gia. Khác với các quốc gia, ở Việt Nam, theo Luật Đất đai, đất đai thuộc sở hữu toàn dân, Nhà nước là chủ thể đại diện quản lý, do đó người nắm giữ đất đai là người nắm giữ quyền sử dụng đất; việc đánh thuế tài sản ở nước ta vào đối tượng là thuế sử dụng đất nông nghiệp và thuế sử dụng đất phi nông nghiệp. Qua đánh giá cho thấy, ở Việt Nam hiện nay, trong quá trình sử dụng tài sản, thuế thu hàng năm, cụ thể là thuế sử dụng đất nông nghiệp, thuế sử dụng đất phi nông nghiệp rất thấp so với các nước, chỉ chiếm 0,036% GDP.³

Chính từ thuế đánh vào bất động sản còn thấp, dẫn đến việc đầu cơ vào loại tài sản này ở nước ta rất lớn, một nhóm người có tiềm năng kinh tế sẽ chiếm hữu quá nhiều tài sản, làm thu hẹp cơ hội của những người yếu thế hơn. Hiện nay, sự chênh lệch giữa những người có thu nhập cao và người có thu nhập trung bình và thu nhập thấp ở nước ta ngày càng thể hiện rõ nét. Những người có tiềm lực thu gom tài sản để chiếm hữu, điển hình là đất đai, khiến giá nhà đất ngày càng tăng cao, những người nghèo sẽ có rất ít cơ hội để tiếp cận nhà ở, đặc biệt là ở những thành phố lớn như Thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội. Do đó, việc đánh thuế tài sản chính là cơ sở điều tiết hạn chế

hành vi đầu cơ, ngăn chặn kịp thời việc mua bán bình đẳng xã hội quá lớn. Ngoài ra, việc đầu cơ còn làm cho nguồn vốn phục vụ sản xuất - kinh doanh giảm sút, gây bất lợi cho hiệu quả hoạt động của nền kinh tế. Nói tóm lại, lợi ích của việc chống đầu cơ là rất lớn. Để chống đầu cơ thì một trong những yếu tố có vai trò tác động đó là thuế tài sản. Và một khi quản lý tốt việc thu thuế tài sản, cũng chính là yếu tố quan trọng để kiểm soát tốt nguồn tài sản của cá nhân trong việc thực hiện nghĩa vụ thuế.

3. Kết luận

Hiện nay, vấn đề kiểm soát tài sản cá nhân nói chung ở Việt Nam, trong các quy định pháp luật vẫn còn gặp nhiều khó khăn, bất cập. Nếu đối với cán bộ, công chức việc quản lý tài sản thông qua việc kê khai và xác minh nguồn tài sản; thì riêng với các đối tượng khác trong xã hội, với những thiết chế về thu thuế thông qua nguồn thu: thuế thu nhập doanh nghiệp, thuế thu nhập cá nhân... vẫn chưa thể bao quát hết việc quản lý tài sản của cá nhân trong xã hội. Chính vì vậy, việc xây dựng Luật Thuế tài sản là một cơ sở quan trọng trong công tác quản lý của nhà nước đối với việc kiểm soát tài sản của cá nhân. Thông qua cơ chế về đăng ký và quản lý thuế về tài sản, sẽ giúp Nhà nước có một công cụ hữu hiệu trong việc quản lý tài sản của cá nhân, tổ chức trong xã hội, minh bạch hóa nguồn tài sản, cũng như chống thất thu thuế từ các nguồn tài sản có giá trị lớn trong xã hội, chống được hành vi đầu cơ bất động sản như hiện nay, đảm bảo tốt nguồn thu thuế sẽ là cơ sở đảm bảo công bằng xã hội, quản lý tốt tài sản cá nhân sẽ góp phần tích cực vào việc phòng, chống tham nhũng tại Việt Nam hiện nay ■

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN:

Viện Chiến lược và Chính sách tài chính (2018). Các nước áp dụng thuế tài sản thế nào? <[http://tapchitaichinh.vn/tai-chinh-quoce-te/cac-nuoc-ap-dung-thue-tai-san-the-nao-146201.html](http://tapchitaichinh.vn/tai-chinh-quoce-te/cac-nuoc-ap-dung-thue-tai-san-the-nao/)>

²Luật Thuế Tài sản tăng cường quản lý sử dụng tài sản, đảm bảo công bằng xã hội <<http://tapchitaichinh.vn/thi-truong-tai-chinh/luat-thue-tai-san-tang-cuong-quan-ly-su-dung-tai-san-dam-bao-cong-bang-xa-hoi-146201.html>>

³Luật Thuế Tài sản tăng cường quản lý sử dụng tài sản, đảm bảo công bằng xã hội. <<http://tapchitaichinh.vn/thi-truong-tai-chinh/luat-thue-tai-san-tang-cuong-quan-ly-su-dung-tai-san-dam-bao-cong-bang-xa-hoi-146201.html>>

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Quốc hội (2018), *Luật Phòng, Chống tham nhũng 2018*.
2. Cổng thông tin điện tử Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Dự thảo Từ trình của Bộ Tài chính trình Chính phủ về đề nghị xây dựng dự án Luật Thuế Tài sản. (<http://chinhphu.vn/portal/page/portal/chinhphu/congdan/DuThaoVanBan>)
3. Phạm Thị Kim Ánh (2019), Cơ sở lý thuyết và thực tiễn xây dựng thuế tài sản tại Việt Nam, *Tạp chí Tài chính*, kỳ 2 tháng 8/2019.
4. Quang Chung (2016), Tại sao phải kiểm soát tài sản của các ông chủ tư nhân, *Thời báo kinh tế Sài Gòn* (<https://www.thesaigontimes.vn/149052/Tai-sao-phai-kiem-soat-tai-san-cua-cac-ong-chu-tu-nhan.html>)
5. Ngô Mạnh Hùng (2019), Hoàn thiện các quy định chi tiết về kiểm soát tài sản, thu nhập đáp ứng yêu cầu của Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2018, Website Viện Chiến lược và Khoa học thanh tra
6. Lê Quang Kiêm (2018), Kiểm soát tài sản, thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn trong khu vực tư - Từ góc nhìn thực tiễn tại Việt Nam hiện nay, Website Bộ Giao thông Vận tải.
7. Tạ Thu Thủy (2018), Kiểm soát thu nhập của người có chức vụ, quyền hạn. Biện pháp quan trọng nhằm phòng chống tham nhũng. (<http://thanhtvietnam.vn/nghien-cuu-trao-doi/kiem-soat-thu-nhap-cua-nguoi-co-chuc-vu-quyen-han-bien-phap-quan-trong-nham-phong-chong-tham-nhung-182682>).
8. Phan Thị Tường Vy (2019), Nhận diện thuế tài sản tại Việt Nam, *Tạp chí Công Thương*. (<http://hapchi.congthuong.vn/bai-viet/nhan-dien-thue-tai-san-tai-viet-nam-65191.htm>)

Ngày nhận bài: 13/6/2020

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 23/6/2020

Ngày chấp nhận đăng bài: 3/7/2020

Thông tin tác giả:

ThS. VŨ ANH SAO

Khoa Luật và Quan hệ quốc tế

Trường Đại học Kinh tế - Tài chính TP. Hồ Chí Minh (UEF)

MAKING THE LAW ON PROPERTY TAXES IN ORDER TO BETTER MANAGE INDIVIDUAL ASSETS IN VIETNAM

● MA. VU ANH SAO

Faculty of Law and International Relations,
University of Economic and Finance

ABSTRACT:

Law on property taxes have become an important law in many countries around the world, contributing to better managing individuals' income from assets, especially real estates. The management of revenue sources, especially tax revenue, plays a key role in the management and control of personal assets. As a result, studying the directions of making the law on property taxes in Vietnam is an urgent task in the current period. This paper analyzes the factors affecting the law on on property taxes, contributing to managing individual assets in Vietnam.

Keywords: Property control, property tax, income, real estate, personal.